थौंया राशिफल

दैवज्ञ ज्यो.
रति जोशी श्रेष्ठ
एम.ए. अर्थशास्त्र,
नेपालभाषा, शिक्षाशास्त्री,
ज्योतिषशास्त्री

मेष पुलांगु सफलतां उत्साह ब्वलनी।

वृष न्हूगु ज्याय् ल्हाः तये न्ह्यः विचाः यानादिसँ।

मिथुन प्रक्रिया मिले यानाः ज्या यानादिसँ।

कर्कट उद्योग व्यापारया क्षेत्रय् विशेष फाइदा जुइ।

सिंह विचार सम्प्रेषण याये न्ह्यः बांलाक विचाः यानादिसँ।

कन्या स्वादिष्ट भोजनया आनन्द प्राप्त जुइ।

तुला फाइदा जक स्वतलें थःगु सम्पत्ति छ्वे लायेफु।

वृश्चिक न्हिथंया जीवनय् हिउपाः वयेफु।

धनु कीर्तिमान कायम जुइगु ज्या यायेगु योग दु।

मकर न्हूगु जिम्मेवारी बहन याये मालेफु।

कुम्भ बाध्यात्मक परिस्थितिं समस्याय् लायेफु।

मीन भौतिक साधनं जीवनशैलीइ हिउपाः वइ।

ख्यालिकं

छम्ह मचाया उमेर प्यदँ दत, तर खँ मल्हाः। वया मांअबु यक्व हे उपचार याकल, तर दक्वं सिति वन। सुं हे डाक्टरं वयात छु ल्वय् जूगु खः धयागु खँ सीके मफु। आखिरय् मांअबु निम्हं भाग्ययात दोष बियाः सुम्क च्वनाछ्वत।

छन्हु सुथय् मामं मचयात दुरु तयाबिउबलय् दुरुया सवाः कायेवं हे मचां नवानाहल– 'थुकी चिनी मदु।'

मांम्ह छक्काःला छु जूगु हे धाये मफुत। व ब्वाँयब्वाँय् वनाः अबुम्हेसित सःताहल अले जूगु घटना बयान यात।

'बाउ'– अबुम्ह अजू चायाः न्यन– 'छं छुं धया ला ?'

'अँ',– कायम्हं सामान्य सलं धाल– 'जिं धयागु, दुरुइ चिनी मदु।'

'छं .... छं नवाये फुगु ला ?'

'फु।'

'अयसा थौं स्वयां न्ह्यःतक छाय् सुम्क ले छ ?'

'छायकि थौं स्वयां न्ह्यः जितः छु छु माःगु खः, व दक्वं जितः चूलानाच्वन।'

नेपालभाषा जीवन्त याना तयेगुलिइ मिसापिनिगु भूमिका

■ केशरमान ताम्रकार

नेपालभाषा नेवाःतयुगु मांभाय् खः। नेपाःया मौलिक भाय् खः। येँय् लागाय् जक मखु, नेपाः सकभनं गन गन नेवाःतसें बास यानाच्वंगु दु, अन अन नेपालभाषा ल्हायेगु याः। नेपाःया थीथी जिल्लाय् येँ (उपत्यका) बसाइँ सरे जुयावंपिं सकल नेवाःतयसं नेपालभाषा जीवन्त यानातःगु दु। थवंथवय् नेपालभाषां हे न्हियान्हिथं थःगु दिनचर्या न्ह्याका वयाच्वंगु दु। भायुलिसेलिसें नेवाः कला, संस्कृति, नखःचखः, तजिलजि, साहित्ययात नं थःलिसें यंकाच्वंगु दु। थौंकन्हय् नेवाःत नेपालय् जक मखु, विश्वया थीथी देशय् तकं थ्यने धुंकूगु दु। अन हे थःगु स्थायी बसास्थान याये नं धुंकल। थ्व छगू अन्तर्राष्ट्रियकरणया छगू दसु खः।

आः वयाः झीगु कला, संस्कृति, तजिलजि, नखःचखः, साहित्य झीगु देशय् जक लिकुनामच्वंसे विदेशय् तक नं थ्यने धुंकल। तर झी नेवाःतसें नेपालभाषा छतायात उलि कयच्यानाच्वंगु खनेमदु। महाकवि सिद्धिदास महाजु धयादी, 'भाषा म्वाःसा जाति म्वाइ।' उकिं झीगु भाय् झीके मंत धाःसा दक्व दयाः नं झी मदयावनी। थ्व छगू झी नेवाःतयसं तसकं वाः चायेकेमाःगु खँ खः। देशं पिनेया छु खँ ल्हाये। थःगु देशय् उकिसनं स्वनिगलय् च्वंपिं, थःगु त्वाः बहालय्, चुक ननिइ बूपिं, ब्वलंपिं नेवाः मस्तयसं नेवाः भाय् मल्हासे खय् भाय् ल्हाना हयाच्वंगु दु। नकतिनि बूपिं मस्तलिसे थौंया ल्याय्म्ह पुस्तातसें नेपालभाषां खँ ल्हायेगु वा खँल्हाबल्हा यायेगु तसकं तसकं हे म्हो जुइधुंकल। अझ नेवाः भासं हे कालबिल जुइगु यें देयया व्यस्तगु बजाः असं, वंघः, मरु थेंज्याःगु थासय् नं नेवाः सः ताये मदया वनाच्वंगु दु।

लँय् सुं नेवाः मचा नाप लातकि नेवाः मांअबुपिंसं 'बाबुको नाम के हो ?', 'मैयाको नाम के हो ?' धकाः न्यनेगु जुइ धुंकल। अले व मचां नं नेवाः भाय् स हे सःसा गन नेवाःभासं लिसः बी। मांअबुपिंसं धाःसा 'थू, इमिसं लिसः जक बी थाकुका। लिपा तःधिकः जुइकाः ल्हाना हइ।' धकाः न्ह्यसः तःम्हेसित अःपुक लिसः बी। अले 'नेवाः भाय् स्यनीगु थासय् छ्वये त्यनागु दु' धकाः न्हाय् तपुकी। छेँय् मांअबु, तताकेहेँ, दाजुकिजालिसें खँ ल्हानाः गुलि अःपुक नेवाः भाय् सयेका काये फइगु खः, व भाय् सयेकेगु थासय् वनाः वा स्कुलय् वनाः गनं सयेके फइ धकाः। फइमखु।

उकिं झीसं थौंया थ्व न्हूपुस्तालिसे दकलय् न्हापां मांअबुं हे छेँखाछेँखापतिकं नेवाः भाय् ल्हायेगु यायेमाः। उकिसनं मांया भूमिका दकलय् तःधंगु पलाः व महत्वपूर्ण जुइ। बुसांनिसें मांया मुलय् च्वनाः दुरु त्वँत्वं गुगु भायया कालबिल जुइगु खः, व भाय् हे वयागु निंति अमृत समान भाय् जुइ। उकिं नेपालभाषायात युग युगान्तरतक म्वाका तयेगु खः धइगु जूसा थुकी ज्वःमदुगु कुतः नेवाः मय् जुपिनिगु जुइ।

■ नेपालभाषा व मांपिं

मांभाय् मामं ल्हाइगु भाय्। नेवाःतय् मामं ल्हाइगु भाय् नेपालभाषा वा नेवाः भाय् खः। मचा बुइवं मामं 'जि पुता', 'जि हेरा' धायेबलय् गुगु ममता, माया, स्नेह, आत्मियता दइगु खः, 'मेरो बच्चा' धायेबलय् दइमखु। तर थौंकन्हयया न्हूपुस्ताया मांपिंसं मचा बुइवं 'मेरो बच्चा' वा **my baby** धयाः लयतायाच्वंगु दु। थुकी गर्व यानाच्वंगु दु। न्हाय् तपुकाच्वंगु दु। थ्व छगू नं झीगु भायया लागी महिताः जुयाः न्ह्याः वयाच्वंगु दु। थुकियात पनेत दकलय् न्हापां अजिपिंसं मां जूपिं थः म्ह्याय् पिंत 'जिं गथे छंत नेवाः भाय् ल्हानाः ब्वलंका अथे हे छं नं थः मचायात छगू मांभाय् ल्हानाः ब्वलंकेमाः' धकाः ध्वाथुइके फत धाःसा थ्व पुस्ताया मांया मस्त नेपालभाषा ल्हायेगुपाखें बञ्चित जुयाच्वनेमाली मखु। मामं थः मस्तलिसें न्ह्याबलें थःगु हे मांभाय् ल्हायेमाः धकाः वाः चायेकेमाः। थथे मजुल धाःसा न्हूगु पुस्ता अथवा थः मस्तसें थःगु मांभाय् पाखें द्यानाच्वनेमाली। कन्हय् व मचां थःत नेवाः जुयाया गर्व वा Newa Identity बी मालीगु इलय् ख्वाः ह्याउँका च्वनेमाली। व इलय् व मचां सुयात दोष बी – व हे मांयात।

■ नेपालभाषा व अजिपिं

झी नेवाः अजिपिंसं आतक बांलाक नेवाः भाय् ल्हानाच्वंगु दनि। अजि अजिपिनि दथुइ खँल्हाबल्हा जुइबलय् गन गन नेवाःत दु, अन अन आतक नं नेवाः भासं हे खँल्हाबल्हा जुया वयाच्वंगु दु। अजि अजिपिनि दथुइ जक मखु मां मां दथुइ नं नेवाः भासं हे खँल्हाबल्हा जुयाच्वंगु दु। थथे खयाः नं भ्वासिचाःपिं धायेला छु धाये थौंया अजि, मांपिंसं थः छ्य् वा मस्तलिसे मसयेक मसयेक नं खँय् भाय् ल्हानाच्वंगु स्वनिगः पिने जक मखु, स्वनिगः दुनेया छेँखाछेँखाय् खने दया वये धुंकल।

थुकिं यानाः नेवाः भाय् ल्हायेत स्वइपिं छ्युछुइ मस्तसें तकं खय् भाये ल्हायेत बाध्य याना बिउगु दु। थौंया अजिपिंसं छु वाः चायेकेमाः धाःसा थः छेँय् मस्तलिसे खय् भाय् मखु नेवाः भाय् ल्हायेमाः। अजिं खय् भाय् ल्हात धाःसा छय् मस्तसें 'जिमि अजिं खय् भाय् नं थू खनी का' धकाः नेवाः भाय् मल्हासे खय् भाय् ल्हाइ। अजिं नेवाः भाय् जक ल्हात धाःसा छ्यपिंसं जिमि अजिं 'नेवाः भाय् बाहेक मेगु भाय् मथू, मसः' धकाः बाध्यतावस नेवाः भाय् हे ल्हाइ। थुकथं छ्यपिंत नेवाः भाय् ल्हाकेगुया छगू भूमिका थौंया नेवाः मयजुपिं अर्थात अजिपिनिगु नं दु।

■ नेपालभाषा व ल्यासे मयजु

मिसामस्त तःधिकः जुल कि वा वयस्क जुल कि 'ल्यासे' जुल धाइ। ल्यासे जुल कि मां अजिपिं हथाय् चाइ बियाछ्वयेत। न्हापा न्हापा जूसा पयनं ल्हाः वइ। खँ मिले जुल कि म्ह्याय्यात बियाछ्वइ। थुकियात धाइ **arranged marriage**। थौं नीछगूगु शताब्दीइ वयाः धाइ **arranged marriage** स्वया **love marriage** यात यक्वसिनं ययेकाच्वंगु दु। स्कुल कलेजय् मिजं पासा दयेकी, मिसा पासा दयेकी। निम्हेसिया यःत्यः जुइ। लिपा यःत्यः इहिपाय् हिली। जीवनपासा जुइ। जीवनपासा दथुइ निम्हं नेवाः भाय् ल्हाइपिं जुल धाःसा, इमिसं थःगु मांभाय् ल्हानाः जीवन न्ह्याका वन धाःसा वा तिपू दुनेया मतिना झंझं क्वातुया वइ। जीवनज्वःछि इमिगु छेँ स्वर्ग जुइ। थौंकन्हयया नेवाः ल्यायम्ह ल्यासेतसें कलाःभाःत दुने खय् भाय् ल्हायेगु याना वयाच्वंगु खने दु। थ्व ल्वय् स्यस्यः समुदायय् अझ यक्व खनेदु। आः वयाः ज्यापु, उदायलिसें मेमेगु समुदायय् नं 'भाइरल' जुया वनेधुंकल।

उकिं थज्याःगु ल्वय् पनेगु निंतिं प्रत्येक नेवाः ल्यासेतसें थः मतिनामिलसे 'डेटिंग' वनेबलय् वा फोनय् खँ ल्हायेबलय् वा त्भहतत्प्लन यायेबलय् नेवाः भासं यायेगु यात धाःसा लिपा इपिं कलाःभाःत जुइबलय् इमिगु खँल्हाबल्हा नेवाः भासं हे जुइ। थ्व छगू नेवाः ल्यासे मयजुपिंसं फेसनकथं कयाबिल धाःसा थःगु मांभाय् कालान्तर तक ल्यनाच्वनी।

■ नेपालभाषा व भौमस्त

न्हापा न्हापा जूसां जातं जात दुने जक इहिपा जुइ। जात मिले जुल, जातः मिले जुलकि जक मिसामिजंया इहिपा जुइ। मखुसा समाजं इमित बहिष्कार याइ। आः ई पाये धुंकल। जातभातया खँयात वास्ता मयाये धुंकल। काय व भौमचा जुइम्हेसिय मन मिले जुलकि जातः नं स्वयेम्वाः। जात नं स्वयेम्वाः। समाजं अःपुक स्वीकार याना वयेधुंकल। उकिं नेवाःतय् छेँय् यक्व गैर नेवाः भौमस्त दुतिने धुंकूगु दु। छम्ह गैर नेवाः भौमचा, गुम्हेसिनं नेवाः भाय् मसः, मथू धकाः छेँया अजिबाज्यानिसें कयाः मस्तयसं तकं व न्हूम्ह गैर नेवाः भौमचालिसे खय् भाय् ल्हानायंकी। यंकाच्वंगु नं दु।

सलंसः दँ न्ह्यवंनिसें नेवाः भाय् थ्वया वयाच्वंगु छेँय् नेवाः भाय् मखसे खय् भाय् थ्वया वःगु झीसं झीगु हे त्वालय् खना वयाच्वनागु दु। तापाःअजि, अजि, मांपिं गुलि उदार जुयाबी, भौ छम्हेसिया लागी। तर, भौमचा धाःसा उदार जुया बिउगु खनेमदु। थुकी झीगु छेँया मिसा हामापिंसं गैर नेवाः भौमचायात नेवाः भाय् स्यनेमाः, स्यनेगु कुतः यायेमाः। वयात नेवाःया भौमचा यायेगुपाखे चिउता कायेमाःगु दु। अथे हे गैर नेवाः जिचाबाजुयात नं झीगु भाय् स्यनाः नेवाःया जिचाबाजु दयेकेमाः। थुकी नेवाः मयजुपिंसं मिखा चायेकल धाःसा नेपालभाषाया स्वयः अझ तब्या व व्यापक जुयावनी।

■ नेपालभाषा व मिसा छेँजःपिं

अप्वः धइथें तःमिपिं नेवाःतय् छेँच्यः (छेँज्यामि) तयेगु चलन दु। छेँय् ज्या यायेत वइपिं मिसामचा व मिजंमचा नेवाःत मखसे गैर नेवाःत जुयाच्वनी। नयेगु, त्वनेगु, द्यनेगु सकतां वया व हे छेँय् जुइ। इपिं शहरं पिने वा गामं वःपिं जुयाच्वनी। नेवाः भाय् ल्हाये मसःपिं इमिसं 'नेवाः भाय् मसः' धकाः छेँया अजि, मांपिंसं थःपिंसं नं मसः मसः खय् भाय् ल्हानाः ज्या अन्हेयाइ। अले व च्यः छम्हेसिया निंतिं छेँया हामा मयजुपिं थःपिं हे नं मचायेकं खय् भाय् या च्यः जुइ। उकिं झी नेवाः मयजुपिंसं थःगु छेँय् ज्या यायेत तइपिं अज्याःपिं नं नेवाः ल्हाये सयेकल धाःसा छ्वे इमिसं मेगु छगू नं भाय् सयेके दइ मखे छेँया मय् जुपिंसं मसः मसः खय् भाय् ल्हनाच्वने नं माली मखु। मखुया च्यःयाया लागी झीगु छेँ छ्वां खय् भासं वासं काः वइ। खय् न वइ।

नेपालभाषा जीवन्त याना तयेगु निंतिं झी नेवाः मयजुपिंपाखें म्हितेमाःगु भूमिका व उत्तरदायित्व धइगु नं थ्व हे खः। प्रत्येक नेवाः अजि, तापाःअजिपिंसं खय् भाय् ल्हाये हे मसः यानाच्वनेगु अले जक छ्युछुइपिंसं नं नेपालभाषा ल्हायेगु व सयेकेगु कुतः याइ। सुभाय्।